

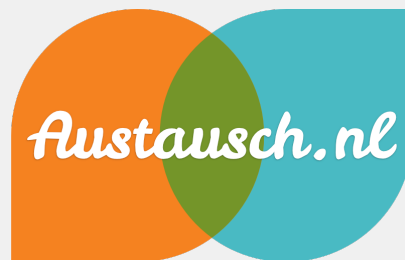
Eerdere onderzoeken

Onderzoeken Duitsland Instituut Amsterdam (DIA)

Deze docentenenquête is te zien als een vervolg op eerdere rapportages rondom het schoolvak Duits. Het DIA voerde eerder twee grootschalige onderzoeken naar het imago van het vak Duits onder leerlingen in het voortgezet onderwijs uit, in 2010 en in 2017.

Het beeld van Duits bleek in 2017 positiever dan zeven jaar eerder

In het [Belevingsonderzoek Duits 2017](#) kwam naar voren dat het voor het gros van de leerlingen met Duits in het pakket, niet voldoende duidelijk was waarom zij Duits moesten leren, terwijl ze wel wisten dat Duits nuttig is voor de Nederlandse economie. Het beeld dat leerlingen van Duits als vak en van de Duitse taal hadden, bleek wel positiever dan zeven jaar eerder.

Uitwisselingsactiviteiten in het kader van Duits bleken weinig aandacht te krijgen van vakgroepen Duits. Dit was voor de Actiegroep Duits reden om de website [Austausch.nl](#) nieuw leven in te blazen.

Een andere opvallende uitkomst was dat docenten druk bezig waren met strategieën om de doeltaal in de les te integreren en dat zij zelf al veelvuldig Duits praatten tegen de kinderen. Alleen de leerlingen zelf hanteerden nog niet actief de doeltaal, gaven ze zelf aan.

100 procent doeltaalgebruik is niet haalbaar noch wenselijk

Doeltaal - voertaal

Met betrekking tot het gebruik van de doeltaal in de lespraktijk van de moderne vreemde talen (mvt) is in de tussentijd een relevante dissertatie verschenen:

[Doeltaal leertaal door lerarenopleider Sebastiaan Dönszelmann](#). Hierin wordt geadviseerd niet vast te houden aan de veelvoorkomende norm aan de lerarenopleiding (streven naar 100 procent doeltaalgebruik) en worden de leereffecten van doeltaal didactiek in kaart gebracht. Duidelijk is sindsdien dat doeltaal didactiek inderdaad voordelen oplevert, dat 100 procent doeltaalgebruik niet haalbaar noch wenselijk is en dat de methode een intensief scholingstraject vereist. Dit geeft houvast en middelen voor de talendocent. Dönszelmann heeft in de laatste jaren al veel presentaties op nascholingsdagen en ook meerdaagse trainingen aangeboden en zo veel mvt-docenten weten te bereiken. Hij gebruikt het begrip 'verantwoord doeltaalgebruik'. Daarbij wordt de doeltaal dialogisch ingezet, de taal veilig gecorrigeerd en doeltaal-interactie opgeëist. Deze 'doeltaal didactiek' stelt de docenten in staat om ook naar taalproductie van de leerling toe te werken, waar hiervóór alleen de docent aan het communiceren was, in veelal te ingewikkelde bewoordingen.

Ontlezing

Er is een algemene trend van ontlezing in Nederland waarneembaar. Vooral de jongere generatie leest, in vergelijking met de oudere, veel minder vaak een boek. Volgens de Leesmonitor van 2022, een publicatie van Stichting Lezen, zijn jongeren in de afgelopen vijf jaar 40 procent minder tijd gaan besteden aan lezen. De dalende leestijd heeft te maken met de opkomst van nieuwe media en de smartphone. De tijd die jongeren aan lezen besteden, is vooral gewijd aan het lezen van kortere nieuwsberichten, websiteteksten en socialemediaberichten. De vaardigheid van 'diep lezen' komt hierdoor in het gedrang, wat op zijn beurt gevolgen kan hebben voor competenties als kritisch denken en de ontwikkeling van empathisch en reflecterend vermogen. Het proces van [ontlezing onder jongeren](#) in Nederland baart docenten, scholen en onderzoekers grote zorgen.

Het proces van ontlezing onder jongeren in Nederland baart docenten, scholen en onderzoekers grote zorgen

Elisabeth Lehrner onderzocht - in het kader van haar promotieonderzoek - of de leesvaardigheid én de literaire competenties van leerlingen vooruitgaan als het reguliere lesprogramma gedeeltelijk door een intensief literatuurprogramma vervangen wordt. Het onderzoek ging er van uit dat bij het schoolvak Duits, maar ook bij andere vreemde talen, in de onderbouw weinig aandacht voor het lezen van literaire teksten is. Uit het vakdidactische onderzoek is gebleken dat het gebruik van allerlei literaire teksten (van songteksten tot en met jeugdboeken) zinvol is en dat creatieve werkvormen de leerlingen ertoe kunnen aanzetten zich

met literaire teksten bezig te houden.

Het onderzoek PISA-2018 heeft het Nederlandse onderwijsveld opgeschrikt. Uit de internationale onderwijsvergelijking bleek dat van de Nederlandse 15-jarigen bijna een kwart "onvoldoende geletterd was" en daarmee "onvoldoende toegerust om zelfstandig mee te doen aan de maatschappij". Reden voor de vorige onderwijsminister, Arie Slob, om een leesoffensief in gang te zetten.

Opvallenderwijs verschillen bij nader inzien [de resultaten uit de PISA-studie voor Nederland](#) sterk per onderdeel. Nederlandse leerlingen blijken meer moeite te hebben met het evalueren van en reflecteren op teksten dan leerlingen uit de andere OESO-landen.

Volgend hoofdstuk: Methode

Dit is een artikel gedownload via duitslandinstituut.nl.

Artikel: <https://duitslandinstituut.nl/eerdere-onderzoeken>